

*Дмитров О.М.,
здобувач 11 МБ ФБ групи,
Трусова Н.В.,*

*д.е.н., професор кафедри «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна*

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Погіршення фінансового стану підприємств та зниження стабільності їх функціонування, що є наслідком економічної кризи на фоні розповсюдження пандемії COVID-19, змушують бізнес шукати шляхи підвищення ефективності та оптимізації роботи. Одним із критеріїв ефективної роботи підприємства є оптимізація грошових потоків. Дефіцит грошових коштів та обмеження різних видів діяльності можуть призвести до незбалансованості грошових потоків, неефективного використання ресурсів підприємства, збільшення тривалості виробничого циклу.

Поняття «грошовий потік» прийшло в діяльність вітчизняних підприємств від іноземних вчених. Існують декілька трактувань цього поняття в залежності від автора. На думку Є. Ф. Бріггема, «грошовий потік» – фактичні чисті готівкові кошти, які надходять у фірму протягом деякого визначеного періоду [1]. Вітчизняний вчений А. М. Поддєрьогін визначає «грошовий потік» як сукупність послідовно розподілених у часі подій, які пов'язані з відокремленим та логічно завершеним фактом зміни власника грошових ресурсів через виконання зобов'язань між економічними агентами. Ми вважаємо більш практичним тлумачення С. О. Москвіна, а саме обмеження поняття грошового потоку різницею між грошовими надходженнями й витратами [3].

Важливим аспектом ефективного управління грошовими потоками є необхідність здійснення обліку факторів, що впливають на потоки. Цей вплив можна поділити на зовнішній і внутрішній [4].

До зовнішніх чинників можна віднести: кон'юнктуру товарного ринку; кон'юнктуру фондового ринку; систему оподаткування підприємств; сформовану практику кредитування постачальників і покупців продукції; систему здійснення розрахункових операцій господарюючих суб'єктів; доступність фінансового кредиту; можливість залучення коштів безоплатного цільового фінансування.

До системи внутрішніх чинників відносять: життєвий цикл підприємства; тривалість операційного циклу; сезонність виробництва і реалізації продукції; нагальність інвестиційних програм; амортизаційну політику підприємства; коефіцієнт операційного левериджу

Особливої уваги потребує процес оптимізації грошових потоків, а саме забезпечення балансу обсягів вхідних і вихідних грошових потоків підприємства. Негативний вплив можуть нести і надлишковий, і дефіцитний грошові потоки. Негативними наслідками надлишку грошового потоку є зменшення реальної вартості тимчасово вільних коштів від інфляції, а також втрата потенційного доходу від невикористання активів, дефіцитного грошового потоку – зниження рівня ліквідності та платоспроможності, нестача коштів для виконання поточної діяльності.

Основними завданнями оптимізації грошових потоків є:

- забезпечення збалансованості грошових надходжень і виплат протягом усього року;
- досягнення синхронності формування доходів і здійснення витрат у часі та просторі;
- забезпечення зростання чистого грошового потоку.

Збалансувати дефіцит грошового потоку в короткостроковому періоді можна завдяки системі «прискорення – уповільнення платіжного обороту».

Система «прискорення – уповільнення платіжного обороту» – це розроблення на підприємстві організаційних заходів щодо прискорення залучення грошових коштів, з одного боку, та уповільнення їх виплат – з іншого.

Зменшення дефіциту грошового потоку в довгостроковому періоді досягається шляхом нарощення обсягу вхідного грошового потоку та скороченням обсягів вихідного грошового потоку.

Також для забезпечення зростання інвестиційної активності можуть використовувати методи оптимізації надлишкового грошового потоку. До них відносять:

- збільшення обсягів розширеного відтворення операційних необоротних активів;
- прискорення періоду розробленні реальних інвестиційних проектів і початку їх реалізації;
- здійснення регіональної диверсифікації операційної діяльності підприємства;
- активне формування портфеля фінансових інвестицій;
- дострокове погашення довгострокових кредитів.

Важливою частиною системи оптимізації грошових потоків також є їх збалансованість у часі. При оптимізації такого виду використовують методи вирівнювання і синхронізації грошових потоків.

Метод вирівнювання грошових потоків передбачає згладжування обсягів грошових потоків за окремі інтервали періоду, що розглядається (усунення сезонних та циклічних коливань грошових потоків), а метод синхронізації грошових потоків забезпечує підвищення рівня кореляції між позитивними та негативними грошовими потоками.

Високий рівень синхронізації за обсягом і в часі надходжень та витрат грошових коштів дає змогу знижувати реальну потребу підприємства в поточному та страховому залишку грошових коштів, а також резерв інвестиційних ресурсів.

Кінцевим етапом оптимізації є максимізація чистого грошового потоку підприємства. Наслідком оптимізації грошових потоків є підвищення інтенсивності та збалансованості обігу фінансових ресурсів, оптимізація їх кількісного та вартісного складу і отримання на цій основі максимально позитивних фінансових результатів. Це є невід'ємною частиною розвитку та вдосконалення підприємства.

Список використаних джерел

1. Брігхем Є.Ф. Основи фінансового менеджменту : пер. з англ. К.: КП «Вазак»; Молодь, 1997.

2. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. К.: КНЕУ, 2005.
3. Проектний аналіз : навч. посібник / С.О. Москвін, С.М. Бєвз, В.Г. Дідик, В.А. Вєрба, В.А. Новиков, Т.Є. Унковська. К. 1998.
4. Фінанси в трансформаційній економіці України: [навч. посібник] / [за ред. М.І. Крупки]. Львів: Видав. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007.